

Nederlandse namen van cultuurplanten

EERSTE STANDAARDLIJST BESCHIKBAAR

AUTEURS: MARCO HOFFMAN, TAXONOOM NAKTUINBOUW,
EN MIRJAM LEMMENS, MEDEWERKER NEDERLANDSE
VERENIGING VAN BOTANISCHE TUINEN
FOTO'S: MARCO HOFFMAN

Eind augustus vorig jaar verscheen de nieuwe lijst Nederlandse namen van cultuurplanten. Maarten Loeffen overhandigde deze lijst aan Floriade-directeur Pieter Cloo. Deze bevat ongeveer 6700 voorkeursnamen en alternatieve Nederlandse namen van cultuurplanten. Inclusief een goede verantwoording voor de opzet en de gemaakte keuzes. Voor elk bekend gewas is er ook een eenduidige Nederlandse voorkeursnaam, naast een breed geaccepteerde wetenschappelijke naam. De lijst is onder bronvermelding gratis te downloaden.

< Acer davidii

Waarom een standaard?

Nederlandse plantennamen worden in de praktijk veel gebruikt. Allereerst in communicatie voor consumenten zoals tijdschriften, verkooplabels, tuinboeken en consumentenwebsites. Maar ook door gespecialiseerde gebruikers, zoals botanische tuinen, dendrologen, onderzoekers, gemeenten, kwekers en onderwijs. Tot nu toe hanteerde elke bron zijn eigen namen en principes waardoor één gewas of soort vaak verschillende Nederlandse namen heeft, vaak met uiteenlopende spellingsvarianten. Ook belangrijke basiskeuzes zijn niet uniform: wel of geen hoofdlettergebruik, naamdelen los of aan elkaar en wel of geen koppelstreepjes. Voor *Acer davidii* worden bijvoorbeeld de volgende Nederlandse namen gebruikt: Chinese esdoorn, Davids esdoorn, Slangen huid-esdoorn en Streepjesbast-esdoorn. Van deze namen bestaan ook nog eens diverse spellingsvarianten, zoals streepjesbast-esdoorn, Streepjesbast esdoorn en Streepjesbastesdoorn. Als voorkeursnaam is gekozen voor de unieke en veel gebruikte Nederlandse naam Davids esdoorn.

De afgelopen twee jaar is er hard gewerkt aan de totstandkoming van een voorkeurslijst van Nederlandse plantennamen. De lijst is samengesteld door de auteurs van dit artikel, werkzaam bij Naktuinbouw en de Nederlandse Vereniging voor Botanische tuinen. Daarbij was er steun en/of input van de Nederlandse Dendrologische Vereniging, Vereniging Stadswerk, Floron en Anthos.

Afbakening en opzet van de lijst

In deze lijst staan alleen namen van cultuurplanten. Ze komen voor in tuinen of plantsoenen. Een deel van deze cultuurplanten komt echter ook in het wild voor. Wilde plantensoorten van de Nederlandse flora die niet in cultuur zijn in Nederland staan niet in deze lijst. Wel is er intensief contact geweest met de werkgroep Nederlandse namen van wilde planten om bij overlap de voorkeursnamen op elkaar af te stemmen. Deze eerste versie beperkt zich tot de boomkwekerijgewassen. De naamlijsten van houtige gewassen en vaste planten zijn voor de wetenschappelijke nomenclatuur en de keuze van de taxa als basis gebruikt. Op termijn worden ook andere gewasgroepen opgenomen zoals eenjarigen, bloembollen, groenten en landbouwgewassen.

Ons principe is dat de Nederlandse naam een handige aanvulling is op de wetenschappelijke naam; geen vervanging! De wetenschappelijke naam blijft te allen tijde de te gebruiken naam voor officiële en internationale communicatie. De unieke wetenschappelijke naam geeft immers een betere identiteitsgarantie van het gewas.

Wredei >

Vooraf geslachten en soorten

Nederlandse namen worden in praktijk vooral gebruikt voor geslachts- en soortnamen. Beuk voor *Fagus*, Gladde iep voor *Ulmus minor* en Vlinderstruik voor *Buddleja davidii*. Voor onderliggende taxa, zoals ondersoorten, variëteiten, groepen en cultivars zijn er slechts sporadisch specifieke Nederlandse namen in omloop. Als deze bestaan, zijn ze opgenomen: Rode beuk voor *Fagus sylvatica Atropurpurea* Groep en Goudiep voor *Ulmus hollandica 'Wredei'*, et cetera. Als basis voor de registratie van Nederlandse namen is een aantal belangrijke basisbronnen gebruikt, waaronder de Interne database plantennamen Naktuinbouw, Database Plantago, NDDF Verspreidingsatlas Vaatplanten, Heukels' Flora, Dendrologie van de lage landen en de database PlantScope. Met de basisbronnen kon een groot deel van de soorten in de lijst van een Nederlandse naam worden voorzien. Met de geraadpleegde internetbronnen (bijvoorbeeld kwekers- en consumenten-sites) zijn aanvullende Nederlandse namen opgespoord en geregistreerd. >

Deze standaardpublicatie is in pdf-vorm te downloaden via de webpagina:
<https://www.naktuinbouw.nl/nederlandse-namen-van-cultuurplanten>

Dit artikel is een licht gewijzigde versie van een artikel dat eerder is
verschenen in *Arbor Vitae*, nummer 3, augustus 2020.

Foto: Goudenregen

De unieke wetenschappelijke naam geeft een betere identiteitsgarantie van het gewas

Werkwijze bij bepalen voorkeursnamen

Bij veel soorten en geslachten zijn de bronnen unaniem in de keuze van de Nederlandse naam: Zomereik voor *Quercus robur* en Noorse esdoorn voor *Acer platanoides*. De keuze van de voorkeursnaam is dan eenvoudig. Lastiger wordt het als er meerdere Nederlandse namen in gebruik zijn: Spaanse aak en Veldesdoorn voor *Acer campestre*, en Moseik en Turkse eik voor *Quercus cerris*. Wat wordt dan de voorkeursnaam?

Hiervoor is een eenduidige systematiek gehanteerd met enkele belangrijke principes:

- Voor wilde planten gebruiken we de namen conform de werkgroep Nederlands namen van wilde planten (o.a. gepubliceerd in Heukels' Flora van Nederland).
- Voor de verwilderde plantensoorten is er gezocht naar afstemming met deze werkgroep om tot harmonisatie te komen.
- Bij een duidelijk beeld is de meest gebruikte Nederlandse naam als voorkeursnaam gekozen.
- Nederlandse soortnaam liefst afgeleid van de Nederlandse geslachtsnaam (Geslacht Eik; soorten: Zomereik, Wintereik, Moseik, et cetera).
- Daar waar twee namen evenveel in gebruik zijn, kozen we voor de meest logische en/of meest gemakkelijk te onthouden naam
- Streven naar een eenduidige spelling, bijvoorbeeld Himalaya in plaats van Himalaja.

Nederlandse plantennamen en taalregels

Voor de Nederlandse namen volgen we in principe de taalregels zoals die gelden voor de Nederlandse taal. Adviezen over taal worden gegeven door het Genootschap Onze Taal. In sommige gevallen zijn de regels van Onze Taal voor ons doel te onvolledig of vrijblijvend en baseren we ons op aanvullende regelgeving van het Groene Boekje. Enkele voorbeelden van keuzes op basis van deze bronnen:

- Nederlandse plantennamen beginnen met een hoofdletter.
- Bijvoeglijke naamwoorden staan altijd los: Franse geranium, Wilde wingerd en Rode kornoelje. Er zijn echter namen waarvan het eerste woord eigenlijk een bijvoeglijk naamwoord is, maar dermate bekend en ingeburgerd dat het een samenstelling werd: Goudenregen, Blauweweg.
- Samenstellingen worden in het Nederlands altijd aaneengeschreven: Reuzenzilverspar, Zigzagstruik en Prachtriet.
- Als de delen van de samenstelling lastig te onderscheiden zijn, gebruiken we een koppelstreepje: Aleppo-den, Pluim-es.
- Wat betreft de tussen-n – is het Apeboom of Apenboom – volgen we de hoofdregel. De tussenklank wordt als -en geschreven als het linkerdeel van de samenstelling een zelfstandig naamwoord is dat een meervoud heeft op -en, maar geen meervoud op -es. Het is dus Kattenkruid en Apenboom en Weidekllokje en Kokardebloem.